

Toetsingskader SEM-klachtencommissie voor het vaststellen van machtsmisbruik door christelijke leidinggevenden

Definitie leidinggevende (uit klachtenregeling)

Hij of zij die vanuit zijn/haar taak, functie, ambt of bediening in een vertrouwens- en/of gezagsrelatie staat of stond binnen een bij de Stichting aangesloten deelnemer.

Definitie machtsmisbruik van SEM (uit klachtenregeling)

Er is sprake van machtsmisbruik wanneer een leidinggevende op een intimiderende, manipulerende of gewelddadige wijze gebruik maakt van zijn of haar positie en bevoegdheden ten koste van degene(n) tot wie hij/zij in een vertrouwens- en/of gezagsrelatie staat. Bij machtsmisbruik kan het gaan om handelen, nalaten en/of het nemen van een besluit.

Richtlijnen voor het vaststellen van intimidatie, manipulatie en geweld

- De definitie van SEM spreekt alleen in algemene zin over intimidatie en manipulatie, waarbij al dan niet geestelijke middelen gebruikt worden. Het spreken over geestelijke intimidatie en geestelijke manipulatie willen we als SEM bewust vermijden. We willen namelijk alle vormen van intimidatie en manipulatie door christelijke leidinggevenden die ten koste gaan van anderen voorkomen, bestrijden en aanpakken.
- Manipulatie is bewust misbruik maken van een ander om er zelf beter van te worden. Dat kan zowel met machtsvertoon als op subtiele wijze. De ander wordt erdoor in het nauw gedreven, beroofd van vrijheid en aangetast in zijn of haar integriteit. Ook het aanbieden van een claimend, ongevraagd hulpaanbod kan een vorm zijn van subtiele manipulatie.
- Het wegnemen van de vrije wil acht SEM in strijd met het Bijbelse mensbeeld, waarin de mens van God een persoonlijke verantwoordelijkheid heeft gekregen voor de keuzes die hij maakt. Mensen dwingen of manipuleren tot keuzes of handelingen die tegen de eigen wil in gaan beschouwt SEM daarom als machtsmisbruik.
- Middelen van manipulatie zijn angst aanjagen, schuld aanpraten en het uiten van dreigementen (intimidatie).
- Manipulatie kan om het eigen belang te dienen ook op een on-geestelijke manier gebruik maken van geestelijke middelen. Hieronder verstaan we bijvoorbeeld aanhalingen of uitleggingen van de Bijbel, bepaalde geestelijke opvattingen en adviezen, (vermeende) ingevingen of openbaringen van God of het dreigen met kerkelijke tuchtmaatregelen, geestelijke gevolgen of goddelijke sancties.

- Gevolgen van manipulatie zijn met name afhankelijkheid, onzekerheid, gebrek aan zelfvertrouwen, angst, schuldgevoelens, passiviteit en gebrek aan initiatief. Uiteindelijk kan manipulatie resulteren in geestelijke verwarring, emotionele pijn, burn-out, materiele schade of relationele breuken.
- Specifieke gevolgen van het misbruiken van geestelijk gezag zijn dat mensen er geestelijk door ontmoedigd raken en emotioneel afgesneden van de genezende liefde van God. De geestelijke weerbaarheid wordt erdoor verzwakt in plaats van versterkt, wat het normale doel is van pastoraat.
- Gewelddadig wil zeggen: gebruik makend van verbaal, seksueel en/of fysiek geweld. Daarbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan pesten, uitschelden, vernederen en het welbewust aantasten van iemands goede naam; seksuele intimidatie en seksueel misbruik; andere vormen van geweld.

Vastgesteld 1 maart 2005. Versie februari 2020